

ПРОСВІТНИЦЬКА РОБОТА УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ З ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ВНТУ

Вінницький національний технічний університет;
Науково-технічна бібліотека

Анотація

Вісвітлено роботу Бібліотеки зі зміцнення академічної доброчесності в освітньому та науковому середовищі ВНТУ.

Ключові слова: академічна доброчесність у вищій освіті, боротьба з плагіатом, НТБ ВНТУ.

Abstract

The work of the Library on enhancing academic integrity in the educational and scientific environment of VNTU is highlighted

Keywords: academic integrity in higher education, plagiarism fight, NTB VNTU.

Вступ

Академічна доброчесність визнана однією із засад державної політики у сфері освіти та є принципом освітньої діяльності згідно Закону України «Про освіту». Тому формування академічної культури, яка базується на довірі, чесності, прозорості, реальному навчанні, справжній науковій роботі наразі є важливим напрямком роботи нашої Бібліотеки.

Поштовхом до її активізації став [Проект сприяння академічній доброчесності в Україні](#) та проект нового Закону України «Про освіту», одна зі статей якого була присвячена академічній доброчесності.

Основна частина

Бібліотека ВНТУ розпочала просвітницьку роботу з роз'яснення принципів, термінів академічної доброчесності та відповідальності за її порушення створенням презентації [«Академічна доброчесність»](#) (за проектом нового Закону України «Про освіту»), яка була опублікована в Інституційному репозитарії ВНТУ (IR VNTU) в січні 2017 року.

Надалі ця робота в нашій Бібліотеці стала системною. На інформаційно-ділових зустрічах, наукових годинах з дипломниками та аспірантами університету, а також на лекціях з «Основ інформаційної культури» та «Методології наукових досліджень», найбільш обговорюваними серед слухачів є теми [«Академічна доброчесність у вищій освіті»](#) та [«Академічне письмо: як писати доброчесно»](#).

На сайті нашої Бібліотеки у рубриці [«На допомогу науковцю»](#) є розділ [«Академічна доброчесність»](#), де регулярно публікуються інформаційні бюлетені «Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP)», в яких даються відповіді на найчастіші запитання щодо доброчесності у навчанні чи науковій діяльності: [«Як мені писати без академічного плагіату»](#), [«Плагіат = порушення авторських прав?»](#), [«Як вижити без самоплагіату?»](#), [«Скільки відсотків можна?»](#), [«Студенський плагіат. Ч. 1. Хто винен?»](#), [«Студенський плагіат. Ч. 2. Що робити?»](#).

Також тут опубліковані методичні, довідкові, інформаційні матеріали для проведення чесного та якісного навчання і дослідження, підготовлені Українською бібліотечною асоціацією: [«Програмне забезпечення для перевірки наукових текстів на плагіат»](#), [«Міжнародні стилі цитування та посилання в наукових роботах»](#).

А розділ [«Авторам публікацій»](#) дає відповіді на такі питання: які бувають публікації; де і як повинен індексуватися автор; як опублікуватися в журналах, що індексуються в Міжнародних Базах Даних; як уникнути хижацьких видавництв; які критерії вибору журналу; як правильно оформити бібліографічне посилання та список літератури в науковій роботі; як дотримуватися авторського права та не плагіатити, та багато інших.

Інформаційні матеріали з формування академічної культури в учасників освітнього процесу Бібліотека обов'язково публікує на університетських сервісах «[Інституційний репозитарій ВНТУ](#)» та системі управління навчальним процесом «[JetIQ](#)».

Свого часу у Бібліотеці на базі відділу наукової інформації та бібліографії створено «**Сектор з підтримки наукових досліджень в університеті**», до складу якого увійшли кваліфіковані фахівці. Серед консультацій, які надаються як усно, так і письмово, а також через [Віртуальну Довідкову Службу Бібліотеки](#), є питання, які допомагають студентам та науковцям дотримуватися академічної доброчесності в освітній та науковій діяльності: «[Бібліографічне посилання: загальні положення та правила складання \(ДСТУ 8302:2015\)](#)», «[Де опублікуватись, як правильно вибрати видання](#)», «[Як отримати повні тексти з авторитетних міжнародних журналів без використання піратських платформ](#)», «[Як користуватися референс-менеджерами, щоб ефективно формувати та опрацьовувати джерельну базу досліджень](#)», «[Що таке наукометричні інструменти і як вони можуть допомогти аспірантам у їхній науково-дослідницькій діяльності](#)». А такі роботи, як «Академічна доброчесність в освіті» та «Бібліографічне посилання: загальні положення та правила складання (ДСТУ 8302:2015)», входять в першу десятку завантажень IR VNTU.

Своїми напрацюваннями з дотримання академічної культури серед наукової спільноти Бібліотека ділиться на щорічних [Міжнародних Тижнях Відкритого Доступу](#), які проходять у ВНТУ за нашої ініціативи. Серед тем, які висвітлюються на [заходах](#) – пропаганда чесності та добросовісності в користуванні ресурсами Відкритого доступу. Провідні фахівці Бібліотеки зареєстровані та беруть участь в обговореннях на форумах у групі [Відкритий доступ до України](#).

Також, на інформаційно-ділових зустрічах та наукових годинах з дипломниками та аспірантами ВНТУ, ми наголошуємо, що питанню Академічної доброчесності приділяється належна увага в університеті. Методичною та Вченою радою університету розроблено та затверджено «[Положення про запобігання та виявлення плагіату у Вінницькому національному технічному університеті](#)» та [Кодекс етики ВНТУ](#).

Одним з обов'язкових елементів цих заходів є книжково-ілюстративна виставка «**Академічна доброчесність та університет**», яка готується бібліотечними фахівцями з актуальних документів, наявних у наших фондах.

В 2018 році наш університет, в результаті конкурсного відбору, увійшов до третього циклу Програми розвитку лідерського потенціалу університетів України з проектом «**Формування культури академічної доброчесності в студентському середовищі**». Про хід цього проекту та його організаційні заходи, а також про роботу з формування принципів академічної доброчесності серед учасників освітнього процесу Бібліотека завжди висвітлює на сторінках сайту та в соціальних мережах.

Необхідною умовою впровадження нової академічної культури серед університетської спільноти є професійне самовдосконалення бібліотекарів, яке підвищує якість фахової діяльності. Адже компетентність персоналу в сучасному інформаційному та високотехнологічному суспільстві стає дедалі вагомішою. Тому, всіма необхідними навиками наші бібліотекарки діляться на заняттях з підвищення кваліфікації та навчають цьому своїх колег з інших бібліотек на [засіданнях обласного методичного об'єднання завідувачів бібліотеками ЗВО I-III рівня акредитації Вінницької області](#).

До речі, темі дослідницької етики, академічній доброчесності та засобам уникнення плагіату присвячено один із тижнів онлайн курсу «[Наукова комунікація в цифрову епоху](#)», розроблений викладачами та співробітниками Національного університету «Києво-Могилянська академія» у співпраці з компанією «Clarivate Analytics», ГО «ELibUkr» та проектом «FOSTER».

Тому, в умовах надзвичайної ситуації, яка сталася в Україні в зв'язку з розповсюдженням коронавірусу COVID-19 та переходом Бібліотеки на дистанційне обслуговування, рекомендації щодо підключення та реєстрації на цей курс, опубліковані на [сайті Науково-технічної бібліотеки ВНТУ](#), як і інша інформація про надання онлайн послуг університетською бібліотекою.

Висновки

Науково-технічна бібліотека Вінницького національного технічного університету регулярно веде просвітницьку роботу з формування академічної культури серед студентів, молодих науковців та дослідників. Це, в свою чергу, сприяє системним змінам в українській освіті, від яких виграють всі учасники академічного процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project — SAIUP = Проект сприяння академічній доброчесності в Україні. Веб сайт. URL: <https://saiup.org.ua/> (дата звернення: 20.03.2020).
2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 20.03.2020).
3. Андронік Л. Д. Роль соціальних сайтів в популяризації роботи науково-технічної бібліотеки ВНТУ. Електронні інформаційні ресурси: створення, використання, доступ : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної Інтернет- конференції, 1-2 грудня 2015 р. Вінниця, 2016. С. 20-28.
4. Науково-технічна бібліотека Вінницького національного технічного університету. Веб сайт. URL: <http://lib.vntu.edu.ua/> (дата звернення: 20.03.2020).

Андронік Людмила Дмитрівна — головний бібліотекар, Науково-технічна бібліотека, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: vladisa60@gmail.com

Andronik Liudmyla D. — Chief Librarian, Scientific and Technical Library Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: vladisa60@gmail.com